

Politične vesti.

* **O volitvah v oblastne skupščine** je razpravljala vlada v seji 28. tm. ter odločila, da se imajo vršiti v najkrajšem času, morda že v enem mesecu. Je res že skrajni čas!

* **Skupščinske volitve jeseni?** Beograjsko časopisje živabno komentira zadnje dogodke ter je mnenja, da morejo položaj razčistiti edino skorajšnje volitve. Sodiijo, da je že pred potekom termina za sklicanje skupščinskega zasedanja priokrovati razpisa novih volitev. Zlasti se v radikalnih krogih trdi, da bi bila jesen (in sicer v oktobru) najprimernejši čas za volitve. Zelo verjetno je, da bo Pašić vztrajal na tem, da že pred 20. okt. dobi mandat za nove volitve.

* **Gg. Korošec in Davidović** bota morala postati republikanca, ako bočeta, da bo Radić še naprej delal z njima politiko. Zakaj Radić v zadnji številki «Slobodnega Doma» slovesno izjavlja, da sicer ostane v taktični zvezi z opozicijskim blok, a »skupno politiko more voditi vodstvo HRSS samo z republikanskimi strankami«. Bridko jabolko, kaj, g. dr. Korošec? Na dvoru bi se človek vendar le ne zameril rad!

* **Zemljoradniki proti Radiću.** Beograjske zemljoradniške «Novosti» priobčujo članek, v katerem pravijo, da se država ne more nikdar pomiriti z Radićem. Naši SKS-ariji pa se hodijo Radiću na Dunaj ponujati.

* **Novo muslimansko stranko** namestava baje ustanoviti v Bosni Šerif Arnaudovićin Mustaj beg Hallbašić.

* **Vse za poštenost!** «Bijec» je dobro razgalila velikega bojevnika proti korupciji Stjepana Radića, ki je v resnici eden največjih korupcionistov, kar jih nosi jugoslovanska zemlja (začasno ga hvala Bogu, ne nosi!) Radić pa ima tudi med svojimi zaupniki in agitatorji ljudi, ki so kakor nalašč za njegovo republikansko četo poštenjakov. «Glas Medjmurja i Zagorja» prinaša v zadnji številki odlomek iz madžarskega sodnega akta, iz katerega je videti, da je bil eden najhujših radićevskih agitatorjev v Medjmurju radi vroma in tatvine obsojen na mesec dni zapora in načasno izgubo političnih pravic. To je le eden izmed onih, ki zato vpijejo proti balkanskim tatovom, da skrijejo lastne človeške prste.

* **Opozicijski duhovi** so se po proglasih, ki so jih izdale posamezne skupine (do skupnega manifesta vsled krhanja v opoziciji sploh ni prišlo!) začeli pomirjati. Smrdljive bombe, ki so jih vrgle opozicijske stranke v svet, so bile brez pravega učinka. Nesoglasje v opoziciji je uplivalo kakor mrzel curek na razgrete glave raznih opozicijskih korifej. V Davidovičevi skupini sami je prišlo do nesoglasij in poslanec Rista Nastović je prijavil svoj izstop. Sledi mu še več drugih. Danes je splošna sodba, da dobi nacionalni blok pri prihodnjih volitvah veliko večino.

GOSPA Z MORJA

Drama v 5 dejanjih. — Režira: M. N. Germanova N. O. Masalitinov. — Spisal: H. Ibsen. Slikar: V. A. Andrejev.

O S E B E:

Dr. Wangel . . . . . N. O. Masalitinov
Ellida, njegova žena . . . . . N. N. Germanova
Boletta, njegova hčera iz . . . . . M. A. Skrabina
Hilda, prvega zakona . . . . . M. A. Bahareva
Arnholm, bivši učitelj Bolettin . . . . . S. M. Komisarov
Lyngstrand . . . . . P. F. Šarov
Ballested . . . . . G. V. Šerov
Tujec . . . . . A. A. Vrubov

Zdravniku v malem letoviškem mestu na fjordu severne Norške doktorju Wangelu je zapustila prva žena dvoje hčeri: Boletta in Hilda. Doktor se je v drugič poročil z mnogo mlajšo Ellido, hčerko stražnika pri svetilniku na morskem obali. Ellida je čudna ženska, zagonetna kakor morje, ki jo je kot otroka raspravalo in ob katerem je preživela najsmrečnejša leta. Njena mati je zblaznela in v nji sami se budijo čudni, bolesterji nagibi. Docela drugačni so ljudje, ki živijo ob odprtem morju. Kakor da žive, tako življenje, ki ga živi morje samo: »V njih mišljenju in čustvovanju je čutilo večno valovanje, nismo in oče-

* **Francoska kriza.** Te dni se bo odločilo, s kom bo Herriot sestavil novo vlado in ali bo Millerand ostal še nadalje predsednik republike. Obe vprašanji silno zanimata vsakega Francoza. Zdaj gre za to, ali bo vlado sestavila tista levičarska skupina, ki je zmagala v volitvah proti Narodnemu bloku, ali pa bodo radikalci sestavili vlado brez socialistov in s pomočjo nekaterih strank Narodnega bloka. Socialisti se namreč boje komunistične konkurence med delavskimi masami in menijo, da bi z vstopom v vlado napečjali vodo na komunističen mlin. Sicer je med njimi skupina (Moriet, Boncour), ki je odločno za sodelovanje v Herriotovi vladi, toda večino ima druga skupina (Leon Blum), ki je voljna Herriota podpirati, odklanja pa neposredno odgovornost za vlado. Odločitev bo padla te dni. — Zanimiva je kampanja proti prezidentu Millerandu, ki ga opozicijski listi ostreje napadajo nego samega Poincareja. Ker Millerand tudi na desnici nima preveč trdne zaslombe, je pričakovati, da bo izvajal konsekvence in odstopil. Očitajo mu, da se je preveč vmešaval v politično življenje in celo v zadnji volilni boj. Nekateri listi zatrjujejo, da se je bolj eksponiral za poraženi Narodni blok nego ministriški predsednik Poincare.

* **Nemirna Sibirija.** Kopenhaški listi poročajo, da je sovjetska vlada v hudih skrbeh zaradi neprestanih nemirov in pobun v Sibiriji. Izredno ostri vladni ukrepi so samo poslabšali položaj. Če smemo verjeti tem vestem, je sovjetska vlada odredila ustreliti 1500 opokencev, 5000 so jih aretirali, 1000 pa jih je pobegnilo na Kitajsko.

* **Nova srednjeazijska federacija.** Sovjetska vlada je dosegla sporazum s turkmensko, chivsko in buharsko republiko v srednji Aziji, nekdanjima napol samostojnima deli carske Rusije. Te tri republike stopijo v tesnejšo zvezo in se pridružijo ruski sovjetski Uniji v obliki srednjeazijske federacije. Dobe nova narodnostna imena in sicer: Urbeska, Kirgiska in Turkmenska.

Dnevna kronika.

— **Kralj je 28. tm. zvečer odpotoval** na Bled.

— **Imenovanje.** Za ravnatelja gimnazije v Murski Soboti je imenovan g. prof. Ludovik Vagaja, doslej na gimnaziji v Celju.

— **Rok za plačilo točilnih taks** poteče danes 31. tm. Nato opozarjamo vse interese in tudi na to, da se s pritožbo plačilo ne odloži. Kdor najkasneje danes takse ne plača, bo moral pozneje plačati štirikratni znesek odmerjene takse.

— **Prevedba železničarjev.** Dne 29. tm. je bil v Beogradu podpisan ukaz o prevedenju železničarjev. V Zagrebu je imenovan za šefa prometnega oddelka Vargazon, za šefa perzonalnega oddelka Sima Dokmanović. Ker ljubljanska direkcija do danes še ni zaključila svojega dela, je ministristvo prometa odredilo,

da direkcijska v Ljubljani čim prej konča svoje posle.

— **Nova železniška proga.** Paračin—Stalaš (zveza vzhodne Srbije z Bosno preko Užice in Vardišta) bo izročena prometu dne 1. jun.

— **Pravica javnosti vsem onim zasebnim šolam,** ki je niso dobile od ministristva prosvete naše države, ampak od bivšega avstr. ministristva oz. od bivše pokrajinske uprave, poteče v smislu pravkar izdane odločbe ministra prosvete s tekočim šolskim letom. Ker gre tu predvsem za razne samostanske šole, je seveda nastal zopet vihar v klerikalnem taboru. Razumemo, toda zakon je zakon, in ustava se mora izvesti do zadnje pičice. Klerikalci pa naj le tulijo!

— **Srebrni zaklad na Pragerskem.** V torek 27. tm. zjutraj je svetilničar, ki je šel ob progi proti bloku, našel ob progi v travi večjo množino raztresenih srebrnih avstrijskih kron in goldinarjev. Ko je prišel zopet v postajo, je imel polne žepke srebra. Njegovemu pripovedovanju skoraj niso hoteli verjeti. Nato so šli še drugi železničarji tja ter tudi našli še cele pesti srebrnega denarja. Ko bodo travo pokosili, se bode še marsikateri kosec veselil. Kajti v pokošeni travi se lažje najde kot pa v visoki. Ta denar je moral že par dni tam ležati, ker so nekateri pasantji tudi že našli ob poti kako srebrno krono. Sumi se, da je predla kakemu tihotapcu v brzovlaku pri reviziji slaba in je, da se obvaruje kazni, denar kar skozi okno pometal. Krone so bile pa skoraj vse na robih obtolčene. Taki slučajji so pa redki. Seveda je tudi že oblast posegla vmes, ter bo gotovo ves denar zaplenila.

— **Kar Vi potrebuje, to je Elzafluid.** To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 D. Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrg št. 201, Hrvatska, 2736

— **Vrata od kupeja ubila deklico.** V vlaku, ki je v sredo dne 28. tm. privozil v V. Kikindo, se je pripetil redek slučaj. 14-letna deklica Jelena Kamadžič, menenka gimnazije, je stala na vratih kupeja, s telesom samim v kupeju, dočim je glavo nagnila ven na hodnik. Medtem je vlak na nekem ovinku tako naglo okrenil, da je vrata v dotičnem kupeju zaloputnil. Pri tem je zadobila deklica tako poškodbo na glavi, da je četrtr ure nato preminula v strašnih mukah.

— **Kako odjedamo kruh našim ljudem v Primorju.** Tržaška »Edinost« poroča: Neki človek se je na podlagi oglasa neke tukajšnje tvrde ponudil za dopisnika. Šel se je osebno predstavil v ravnateljstvo podjetja. Tam so ga obvestili, da rabijo dopisnika za Jugoslavijo, in sicer za uradovanje v nemškem jeziku. Prosilec je povsem naravno pripomnil, da zna slovenski, in srbohrvaški, toda ravnatelj ga je ironično in prezirljivo zavrnil: Saj to ni potrebno, saj tega nihče ne zahteva! Naš človek je opozoril tedaj ošabnega trgovca na to, da se vidi v tem hipu vztrajna akcija, ki ji je na-

men doseči, da bodo jugoslovenski trgovci pisali v Trst svoja naročila samo v slovenkem ali srbohrvaškem jeziku. Trgovca ga je zopet ironično zavrnil, rekoč: Pah, to se je že večkrat skušalo doseči, toda vedno je ostalo po starem... Tako bo tudi sedaj... Če pa se res spremeni, potem Vas pokličemo in boste sprejeti v službo. — Ta resnični slučaj (znano nam je ime podjetja in prosilca) mora pač vsakogar prepričati, kako resnično je, da je od narodne zavednosti naših soplemenjakov onstran meje odvisna, eksistenca naštetih naših ljudi in njihovih družin. Zakaj taki slučajji niso osamljeni, temveč so pravilo skoraj povsah tukajšnjih podjetjih. Ali se bo res uresničilo prerokovanje tega laškega trgovca, da bodo jugoslovenski trgovci še nadalje pomagali metati na cesto naše pridne in sposobne ljudi? Narodni ponos, kje si?

Celjske vesti.

Zaključek šolskega leta hotelirske šole v Celju vršil se je v torek, dne 27. tm. ob 16. uri v hotelu Union. Zaključnega sestanka, ki ga je spretno aranžiral hotelir g. Martinovič, so se udeležili kot zastopnik politične oblasti gosp. vladni svetnik dr. Žužek, v imenu mestne občine g. magistratni svetnik Šubic, kot zastopnik šolstva g. ravnatelj Jeršinovič, nadalje načelnik Zveze gostilničarskih zadrug g. Joško Božič, načelnik celjske gostilničarske zadruge g. Bernardi, vodja šole g. Serajnik, strokovni učitelj g. Kranjc in drugi. Izmenjale so se pri srčne napitnice, tekom katerih se je zlasti povdarjalo, kako potrebna je te vrste šole za duševno povzdigo hotelirskega naraščaja in za osamosvojitve od raznih inozemcev v tej stroki. Naglašalo se je tudi, da je šola v Celju prednjačila pred ostalimi mesti v Sloveniji, kjer se otvorijo hotelirske šole v jeseni. Prvi letnik je štel 15 učencev. S prihodnjim šolskim letom bo šola že popolna in bo razpolagala tudi z bogatejšimi učnim sredstvi.

S strehe je padel in se ubil dne 28. tm. okrog 9. uri dopoldne 15letni Jožef Platovšek iz Skofje vasi. Stavbenik Miha Verndl iz Gaberja je prevzel na Bernovi dvonadstropni hiši v Gosposki ulici št. 19 v Celju popravilo dimnika. Poslal je tja zidarja Ivana Platovška z njegovim sinom Jožefom. Ko sta oba na visoki stavbi pripravljala okrog dimnika leseni oder, je stopil mladi Platovšek z vrvi nezavarovan na koncu deske. Ta se je dvignila in fant se ni mogel obdržati za dimnik, ker je bil poškodovan. Telebnil je z opeko vred na nižjo sosedno poslopje, ter odtod na ulični tlak. Pri tem je opaka poškodovana lahko tudi nekoga mamoidočega voznika. Nezavestnega Platovška so takoj naložili na voz, a je izdihnil že med vožnjo v javno bolnico pred Narodnim domom. Dobil je smrtno poškodbo na glavi in v notranjosti telesa.

Wanglovo starejšo hčerko Boletto. Toda Arnholm ne izpremeni Ellidinega stanja. Nji se hoče na morje. In že doktor Wangel privoli, da utaji sebe in se preseli z njo na morskobalo. V tem pa se pojavi zagonetni tujec, Pride, da izpolni svojo obljubo. Nenadoma stopi pred njo in zahteva, da pojde z njim na morje, kamor spada.

»Gospa z morja« občuti, da je nastopila ura, ko se mora odločiti. Morje jo kliče in v njegovem klicu je najvišja izpolnitev njenih sanj in kopnenj. Wangel ve, kaj se dogaja v nji, hoče jo varovati pred tujcem. Toda njo mika tujec vedno bolj. Nekaj pošastnega je na njem; hoče se ji, da se mu vrže v naročje, kakor da bi se vrgla v razpenjene morske valove. Tujec ji da kratek rok. Tedaj pride po njo in jo odpelje, ali pa se ne vidita nikoli več. In zdaj Ellida sklene, da razveže zakon z Wangelom, ki se ji zdi navadna kupčija. Šele ko dobi docela proste roke, se lahko odloči za tujca ali za Wangla. Prvo je popolna svoboda. Kjer ni svobode, tam ni odločitve. In Wangel naposled privoli v to. Prostovoljno odstopi od vseh svojih pravic do nje in ji da svobodno izbiro. Naj voli med njim in tujcem. In tedaj se zgodi v tej zagonetni ženi velik preor-

ko. Ni jih mogoče presaditi. Tako pravi doktor Wangel, ko govori s šolskim ravnateljem Arnholmom o svoji Ellidi. Tišče jo gore severne Norške, dolgočasno jo fjordi, širokega, odprtega morja se ji hoče. Ne more se aklimatizirati. Oče jo je dal krstiti po imenu neke ladje, zato jo je župnik imenoval poganko. In res je poganska, neuravnotežena kot vse, kar je prvotno, elementarno, divje! Kot dekle se je seznanila s Arnholmom, ki se je zaljubil vanjo in jo zasnubil. Ellida pa ga je odbila, ker se je vnela za drugega. Tajinstven je ta mož, razna imena ima, kmar je, neugnan in divji ko Ellida. Thompson mu pravijo in doma je baje s Finskega. Ellida ga strastno vzljubi in on vzljubi njo. Toda zgodi se, da ubije kapetana na ladji in mora bežati. Ellidi obljubi, da pride po njo. Na morskem obali se zaročita s prsteni, ki jih Thompson na svežnju ključev vrže na morskobalo. Potem odpotuje. Še ji piše iz daljnih krajev, a kmalu izgubi vsako sled za njim. Pride vilovec Wangel, se zagleda vanjo in ji ponudi zakon. In Ellida gre za njim; sama ne ve, zakaj in kako. Doma so bile slabe razmere, tu pa je postala odlična gospa. A ona ni za navadno ženo, za mater. Morska žena je, zaročena s tajinstvenim kmarjem,

ki je — kot pravi na koncu tretjega dejanja — morje samo! In otrok, ki ga rodi z doktorjem Wanglom in ki čez nekaj mesecev umrje, ima njegove oči — oči krmarja morskega. V globini svoje notranjosti čuti Ellida njegovo prisotnost, v zakonu z dobrim in obzirnim soprogom Wanglom išče le njega. Najrajši je v vodi, dasi ji voda fjordov ne ugaja, ker ni morska. Ljudje ji pravijo »gospa z morja«. Slikarju Ballestedu da motiv, da slika med fjordi napol živo morskobalico. In kipar, Lyngstrand, tuberkulozen človek, ki se suče okoli Wanglovih hčerk in večno sanjari o jugu, ki naj ozdravi njegova pljuča, izdeluje veliko podobo o nezvesti pomorščakov ženi, ki se med njegovo odsotnostjo uda drugemu. In pomorščak se ji prikaže mrtev in morskobala se oedi z njega. Ellida spozna v tem motivu, ki se naslanja na resničen dogodek z Lyngstrandovega potovanja na neki daljni, njega, ki še živi in ki je izvedel za njeno poroko.

Mariborske vesti.

Maribor, 30. maja 1924.

m Ljudska univerza. Prihodnji ponedeljek in na binkoštni ponedeljek ne bo predavanj. Nadaljna predavanja bodo ob pravem času objavljena.

m Izlet trgovske nadalj. šole, ki se je nameraval prirediti jutri dne 31. tm. na Bled, se opusti, na kar opozarja trgovski gremij vse trgovce, kateri zaposlujejo vajence.

m Bakljada Sokola v Mariboru krene na večer dne 31. maja ob pol 21. uri iz Narodnega doma po Tattenbachovi ulici čez Glavni trg v Gosposko ulico, čez Trg Svobode, mimo okrajnega glavarstva v Maistrovo ulico, čez Zrinjskega trg v Kolodvorsko ulico in na Aleksandrovo cesto, kjer se ustavi in razporedi pred hišo brata dr. Rosine. Po podoknicah v čast kumice zastave, gospe dr. Rosinovi, odhod v sklenjenih vrstah po Sodni in Tattenbachovi ulici v Narodni dom. Bakljade se udeleži celokupno članstvo in naraščaj iznad 14 let, vsi v kroju.

m O priliki jutrišnje podoknice Sokolskega društva pri bakljadi v čast kumice zastave ge dr. Rosinovi zapoje pevski zbor Glasbene Matice tri pesmi.

m Čudna logika. Prijeli smo: Finančna in ne vem še katere oblasti zahteva za vsako vlogo, vsak račun in drugo predpisano kolkovino oziroma kolke.

m Nesreča z motociklom. Grof Bubna Herman se je vozil z motociklom po Koroski cesti proti Vodnikovemu trgu z brzino 15-20 km. Istočasno je prihajal po Strossmajerjevi cesti na Vodnikov trg avtomobil. Ker ni bilo več možnosti, da bi se umaknil, je trčil motocikl v avto in se je pri tem pokvaril. Gospod grof je zadobil majhno poškodbo na levem kolenu.

m Otvoritev vrta s koncertom se vrši v soboto, 31. majnika v restavraciji »Koscevo«, Grajski trg 1. Koncert tudi v nedeljo dopoldne. Opozarjamo na oglas v današnji številki.

m Jazz Band — originalna ameriška godba in petje; izvaja družba zamorcev »Wellmonte« od 1. junija v klub baru. Poleg tega plesne zvezde Clare Burghard, Ice Teje in Mari Clar.

m Gambri nova dvorana priredi v soboto dne 31. majnika vrtni koncert. 1137

m Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira prvovrstni salonski orkester »Pospišile«. Popoldne od pol 17. do pol 19. ure in od pol 11. do pol 1. ure. V nedeljo in praznik tudi vred poldne od 10. do 12. ure. 1109

m Zasačeni tihotapci. Poročajo nam: 24. maja je carinik g. Drag. Cvetojevič v brzovlaku Dunaj-Zagreb našel 40 kg saharina v kristalu, ki je bil fino skrit

kret: ona odbije tujca in se oklene Wangla. Šele v popolni svobodi se je lahko odpovedala zaroki s pomorsčakom. Ni je mogla premagati ne Wanglova ne tujčeva volja. Odločila je njena volja. Tako svobodno in nezavisno je samo morje, divji element. In »Gospa z morja« se oklene Wangla in gre z njim kakor nevesta v hišo Wanglovih, kjer medtem Arnholm osreči nekdanjo svojo učenko Boletto, a Hilda zasluti, da bo kot nedosojena nevesta bolnega Lyngstranda oblekla črno obleko. Gospa z morja se aklimatizira! pravi slikar Ballested.

m »Gospa z morja« je spisal Ibsen leta 1888 kot 60-leten starec. Spisal jo je kmalu po »Rosmersholm« in po velikih delih »Nora«, »Strahovic«, »Sovražniki ljudstva«, »Divja raca« itd., ki so vzburila skoraj ves evropski kontinent. Z »Gospo z morja« se je Ibsen v jeseni svojega življenja vrnil k poeziji svojih prvih del; v nji je visoko podčrtal simbolično v svojem realizmu. Ellida je ena največjih in najsilnejših pesmi o ženski kot prirodnem elementu, ženski kot bitju, ki je daleko bolj nego moški podvrženo valovanju prirodne plime in oseke. Postavil je načelo svobode kot edino zanesljivo pot k družabnemu razvoju.

v klosetu III. razreda. — Dne 26. tm. je isti carinik zalotil v tržaškem vlaku, ki vozi proti Dunaju, znanega trgovca iz Ljubljane z 10 kg srebra (avstr. krone in goldinarji), in 90 napoleoni, ki jih je hotel iztihotapiti v Avstrijo.

m Policijske prijave. Pretekle noči je dobila policija sledeče prijave: 1 tatvina, 1 goljufija, 1 prestopok obrtnega reda, 1 prestopok ribolovnega zakona, 3 prestopki kolesarjev, 2 prestopka cestno policijskega reda, 1 preokračenje policijske ure, 1 najdba, 1 izguba in 1 drugo poročilo. Razventega sta se izvršili 2 arelaciji: 1 zaradi prepovedanega povratka, 1 radi potepuštva.

m Vlom v stanovanje. Včeraj je nekdo vlomil z vebrhom v zaklenjeno stanovanje g. Černička v Trubarjevi ulici šte. 5, ko so bili vsi domači odsotni. Ukradel je več zlatnine v vrednosti 15.000 Din. Policija je pričela takoj poizvedovati in je danes že aretirala nekega osumljenca, katerega pa še zaslišujejo.

m Pczabljeno in ukradeno kolo. Polir Evhard Jože je dne 28. maja pustil na sodnji kolo sistema Puff. Ko se je vrnil, kolesa ni bilo več nikjer. Uzmoviču so baje že na sledu.

m Ukradel fotografski aparat. Aretiran je bil nek Japelj Anton, ker je svojemu lastnemu bratu ukradel fotografski aparat ter ga za neznamno ceno zastavil. Bil je že ponovno izrgan, ker ne mara delati.

m Nesreča z motociklom. Grof Bubna Herman se je vozil z motociklom po Koroski cesti proti Vodnikovemu trgu z brzino 15-20 km. Istočasno je prihajal po Strossmajerjevi cesti na Vodnikov trg avtomobil. Ker ni bilo več možnosti, da bi se umaknil, je trčil motocikl v avto in se je pri tem pokvaril. Gospod grof je zadobil majhno poškodbo na levem kolenu.

m Otvoritev vrta s koncertom se vrši v soboto, 31. majnika v restavraciji »Koscevo«, Grajski trg 1. Koncert tudi v nedeljo dopoldne. Opozarjamo na oglas v današnji številki.

m Jazz Band — originalna ameriška godba in petje; izvaja družba zamorcev »Wellmonte« od 1. junija v klub baru. Poleg tega plesne zvezde Clare Burghard, Ice Teje in Mari Clar.

m Gambri nova dvorana priredi v soboto dne 31. majnika vrtni koncert. 1137

m Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira prvovrstni salonski orkester »Pospišile«. Popoldne od pol 17. do pol 19. ure in od pol 11. do pol 1. ure. V nedeljo in praznik tudi vred poldne od 10. do 12. ure. 1109

Narodno gledališče.

REPERTOIRE.

Petek, 30. maja ob 19. uri: »Gospa z morja«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Sobota, 31. maja ob 20. uri »Kamela skozi uho šivanke«, Ab. E.

Nedelja, 1. junija ob 20. uri »Čaršaska kneginja«, Ab. D.

Zadnji dan gostovanja Hudožestvenikov. Danes dne 30. maja gostuje pri nas odlična umetniška družba Hudožestvenikov. Vprizori se Ibsenova drama »Gospa z morja«, kjer nastopi v naslovni vlogi ga. Germanova, ki uživa baš v tej vlogi sloves svetovne umetnice.

Slike nekaterih odličnih umetnic moskovskega Hudožestvenega teatra so razstavljene v izložbenem oknu tvrčke Preis v Gosposki ulici.

Primorske vesti.

»Prosveta« v Trstu, ki je zveza kulturnih organizacij na Tržaškem in v Istri, je imela v nedeljo 25. tm. svoj III. redni občni zbor. Zveza ima danes včlanjenih že lepo število društev, ima srednjo knjižnico z 2632 zvezki; ustanovila je tekom svojega kratkega poslovanja 15 slovenskih in 7 hrvaških novih samostojnih knjižnic. Za hrvaški del Istre je ustanovila poseben odsek. V minulem letu je priredila zveza 16 predavanj, poleg tega pa veliko število sestankov. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dr. Just Pertot. Občni zbor je v imenu Zveze prosvetnih društev za Goriško pozdravil dr. Gabršček.

Kultura in umetnost

Drugi večer Hudožestvenikov v Mariboru.

»Češnjev vrt«.

Max Reinhardt je dejal некоč o ruski umetnosti: »Ravno pri Rusih čutim nekako pobožno darovanje, ponižnost in polnost, duševno napetost v trenutku, ko tipe, ki so jih ustvarili, prinašajo na oder kakor na oltar.« — Zares! Ali ni umetnost Hudožestvenikov takšno pobožno darovanje? Reinhardtova duhovita opazka mi je bila najjasnejša po predstavi »Češnjev vrt«. Ves je kakor molitev, poln vzdihov, koprnenja in polnosti. Drugačno je pač »Selo Stepančikovo«. Več zunanega življenja je v njem, več konfliktov, ki bolj razkrivajo značaj posameznih oseb. Zato imajo tudi protagonisti več možnosti, da pokažejo monumentalno plastiko igre. »Stepančikovo« je značilno za igralsko popolost Hudožestvenikov. Zato pa nam »Češnjev vrt« in Čehov sploh bolj kot kateri drugi komad oz. pisec razkriva čudovito intimnost in intenzivnost njihovega doživljenja na odru. Komedijski in polga drobnih detajlov; na nji ni nič monumentalnega, vse je mehko in gibljivo, vse dinamično. Življenje je tu dobilo obliko ozke zveze med človekom in predmeti. Čvetočje češnje, starinski dom, pohištvo itd. — vse to živi s človekom in tvori del njegove notranjosti. Iz tega sožitja nastaja tisti komičnotragičen konflikt, ki ga je podal Čehov v svoji komediji. V »Češnjem vrtu« se ljudje s pobožno ljubeznijo oklepajo prostora in jokajo nad njim, ko ga morajo zapustiti; v »Stepančikovu« jih družijo jačje sile: leni so, izprememb se boje; tako so se navadili drug drugemu, da se jim noče narazen. V »Stepančikovu« je ruska pasivnost in nemoč izražena z epično določenostjo, v »Češnjem vrtu« z lirčno intimnostjo. Če bi hotel to razliko označiti v geometrični obliki, bi dejal: »Stepančikovo« ima izrazite kubične forme, »Češnjev vrt« pa je poln nedoločenih, v neskončnost tekočih linij. Protagonisti morajo intenzivneje živeti na znotraj, z večjo silo pretvarjati duševna stanja v zunanje efekte. Intimnost igre zahteva tudi od gledalca več napora in brez njegovega voljnega sodelovanja ni končnega efekta. Pri »Stepančikovu« se bolj pasejo oči, v »Češnjem vrtu« mora intenzivno delati posluš, da ujame vse drhtljaje in barve glasov, ki so refleksi notranjih razpoloženj. Takšno sodelovanje pa je bližje pravemu občutju umetnosti, ki v vseh svojih oblikah teži do spet v stanje godbe (W. Pater). »Češnjev vrt« v režiji Hudožestvenikov je bil baš vsled te intimnosti najbližji Reinhardtovi uprav slikoviti misli, da Rusi »prinašajo tipe na oder kakor na oltar«.

Igra ge. Germanove je sijajna ilustracija pravkar zabeleženih misli. Je globoko intimna, polna linij, ki kažejo čudovito raznoterost njenih izraževalnih možnosti. Ona se vtisne v spomin in v podrobnih situacijah in v celoti in zapušča dojem, kakor da si z Ljubov Ivanovno živel, hodil, izmenjaval misli in jo spoznal tako, kot spoznaš mnogo ljudi izven gledališča. Tak dojem je mogoč le tedaj, če protagonistinja poda vlogo z vsim, kar dela človeka v sleherni situaciji takšnega, kakršen je. To pa znači, da izgine meja med igro in življenjem. Glas, mimika, geste, hoja, način, kako agira in reagira — vse to je pri ge. Germanovi tako dovršeno, da si ni mogoče zamisliti Ljubov Andrejevne, ki bi bila bolj resnična in bolj živeča. Ga. Germanova s svojo igro očara. Več ni mogoče reči. Ali naj razpipujem besede občudovanja nad drugimi protagonistji: gg. Skrbjabino, Križanovskojo, Grečovo, Krasnopoljskajo, pa nad gg. Masalitinovim, Sarovim, Pavlovim, Komisarovim I. dr. Spet bi bilo treba izpisati vse po vrsti, ker vsak izmed njih igra v čarobnem duhu Hudožestvenikov in noben ne poruši divne enotnosti vsega, kar je na odru živega in moživega. Režija g. Masalitinova je takšna globoka samoumevnost ko njegova igra. Samo ob sebi umevno se ti zdi, da mora biti tako. In vendar — koliko vaje, truda in trpke nezadovoljnosti s samim seboj je treba, da nastane umetnostna samoumevnost!

Lopahina g. Masalitinova si je težko zamisliti naravnjejšega. Kako ga pač podajajo drugod! Kdo bi boljše kot rojen Rus izrazil Lopahinovo muziško zmogljivost nad aristokracijo v 3. dejanju, ki se hip nato izpremeni v otožnost in solze, češ, zakaj ni tako na svetu, da tudi Ljubov Andrejevni ne bi bilo treba jokati, da bi bili vsi zadovoljni! Čista slovanško-romantična poteza! Komu se pač ni vtisnil za dolgo v spomin g. Pavlov kot stari lakaj Firs! Vsak njegov nastop je bil kos čisto posebnega, samoniklega življenja. Nikoli nisem s tako močjo občutil starosti, vsega, kar je nam mladim ljudem na nji zagonečnega in tujega, nje tragike in osamelosti, kakor h koncu »Češnjev vrt«, ko se v praznem, zaprtim domu pojavi stari Firs in gre k vratom, nato pa pred zaprtim izhodom zamrmra: »Zaperto, Ujehali. Pro menja zabyli... Ja poležu... Siluški - to u tebjia njetu, ničego ne ostalo, ničego...« Bila je to dopolnitev umetnostnega darovanja! Potem g. Sarov kot Gajev! Kako frapantno očitna je bila Gajeva sorodnost z Ljubov Andrejevno. V vsem: na zunaj in v izražanju notranjih občutkov. Kongenijalen partner ge. Germanove! In slednjič mladostna sila v igri gđe. Skrbjabinina in Krasnopoljskaje ter g. Vyrubova. S kakšno jasnostjo se je na Anji črtal rod Ranjevskih v primeri z Varjo in Dunjašo!

Inscenacija boseza s preprostimi sredstvi močne efekte; vsako dejanje je imelo svoj stil in vendar se je ujemalo s celotno igro. Noben detajl ni bil odvisen, vsako sličico na steni in sleherni komad pohištva je režiser pretehtal na tehtnici dramske enotnosti. Koliko življenja je bilo na pr. v 1. dejanju, v prebujanju spomladanskega jutra v češnjem vrtu!

»Vajšnevij sad« Hudožestvenikov nam ostane v trajnem spominu. Tudi drugi večer so moskovski umetniki triumfirali pred razigranim, navdušenim občinstvom, ki ni štedilo z aplavzom; toda ta triumf je bil z njihove strani tako malo osebni; tako tih in ponižen, kakor je lahko samo pri Rusih umetnikih. Ignotus.

»Vajšnevij sad« Hudožestvenikov nam ostane v trajnem spominu. Tudi drugi večer so moskovski umetniki triumfirali pred razigranim, navdušenim občinstvom, ki ni štedilo z aplavzom; toda ta triumf je bil z njihove strani tako malo osebni; tako tih in ponižen, kakor je lahko samo pri Rusih umetnikih. Ignotus.

Sokolstvo.

Vse člane, tudi one, ki nimajo slavnostnih krojev, se pozivlja k vadbi redovnih vaj, ki se vrši v petek 30. maja točno ob pol 20. uri na dvorišču realka.

Sobotne bakljade in nedeljske povorke naj se udeleži tudi članstvo, ki nima kroja, toda z znakom.

Gospodarstvo.

g Naš izvoz v prvem tromesečju 1924 je znašal 715.264 ton blaga v vrednosti 2.061.278.454 din.

g Drazba polnokrvnih konj v žrebčarni v Napajedleh. Dne 4. junija t. ob 2. uri pop. se vrši v Napajedleh na Moravskem javna dražba polnokrvnih eno- in dvoletnih konj. Dražba tega prvovrstnega materiala se vrši v glavnem radi tega, ker ministrstvo poljedelstva ČSR ne potrebuje več proizvedenega materiala. Na ta ugoden nakup se opozarjajo vsi interesirani krogi in konjerejske organizacije. Seznam za dražbo določenih konj je ev. interesentom na vpogled pri konzulatu ČSR v Ljubljani, Breg 8-I.

g Mednarodni donavski velesej v Bratislavi se bo vršil od 23. avgusta do 2. septembra 1924 ter bo odsegal 18 skupin. Prijave in oznanila za šotore in paviljone sprejema tehnični oddelek Mednarodnega donavskega velesejja Bratislava, Pristavni cesta.

Češkoslovaško ministrstvo železnic je odobrilo obiskovalcem IV. velesejja v Bratislavi popust na železnicah za 33%. Na ladjah od Mohača do Bratislave 50 odst. Velesejem je od 23. avg. do 2. sept.

g Dobava sirkovih metelj. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. junija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 5000 komadov sirkovih metelj. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Ne pozabite naročnine!

Sport

Konjska dirka, 29. maja v Mariboru.

V četrtki se je vršila na Teznu konjska dirka ob lepem vremenu in ogromni gledalščini. Najštevilnejše je bila zastopana ljubomerska domača pasma, ki je tokrat doživela svoj časten dan in pokazala uspehe desetletnega napredka.

V najvažnejši dirki v head-vožnji je zmagala kmečka kobila Koketka v 1. dirki v kilometerskem času 1 : 33.1 in v tretji 1 : 32.7. V 2. tekmi je zmagal hiter Glavar (Mihalovič) v času 1 : 34. Tretje mesto je zasedel Kirbišev Župan, četrto pa Dilemma (Turniš).

V tekmi za Mihalovičovo nagrado so dobili Ljutomerčani prvi dve mesti: Sokol I. 1 : 45.1, ter 3-letna Nadina 1 : 50.9. Tretje mesto je zavzela ljubomerska kobila Baffa.

Za mariborsko darilo je pokazala sihačen uspeh Vidovičeva Aria 1 : 39.4. Kot drugi je sledil Župan 1 : 37 in Grandezza 1 : 44.6. Četrta je dospela na cilj lepa Kardos-Assozony.

V kmečki dirki je zmagala mnogoobetajoča Vesna II. 1 : 48. Sledila je Koketka 1 : 35.8 kot druga in Nadina 1 : 48 kot tretja. Četrti je bil Sokol I. 1 : 44.9, peti Princeza 1 : 55.

V dvovprežni vožnji so tekmovali 3 vprege. Zmagal je g. Fleischer z Vidovičevim parom Aria in Autokrat 1 : 47.6. Sledila je dvojica Thea-Fama 2 : 00.8, katero je vodil g. Lippit ter Janičar-Sorrent (vodja g. Fink) 2 : 00.7.

V nedeljo bo drugi tekmovalni dan, ki obeta biti še zanimivejši. Ob koncu programa se bo vršila galop-dirka oficirjev tukajšnje garnizije. (Dirka po ravnini preko 1200 m.)

SSK Maribor : SK Celje 6 : 0 (4 : 0). Maribor si je s to prvenstveno tekmo priboril po povsem nadmočni igri končno drugo mesto prvenstva Slovenije. Prvak mesta Celja je predvel sicer zelo pozhrtvovalno in živahno igro, zaostaja pa taktično in posebno tehnično daleč za mariborskim prvacom. Dasiravno je dosegel Maribor visoki rezultat, se bi isti ob boljšem razpoloženju napadalnih zvez

še dal povečati — posebno nezadovoljivo se je udeleževala desna zveza, ki je skoro da lastno delo razdirala. Sodnik g. Frankl proti običaju v vsem zelo dober.

Rezerva Rapid : Privatni nastavljeni 6 : 3 (1 : 2). Po tekmi Celje : Maribor je nastopil prvič v javni tekmi novi sportni klub izobraževalnega društva privatnih nastavljenecv. Simpatično moštvo nastavljenecv je predvelo zelo lepo igro, moralo pa je vkljub premoči podležih rezervi Rapida, ki je ipak bolj izglajeni team v vseh delih moštva, medtem ko trpijo noviaci na zelo pomanjkljivi tehniki, kar je tudi vzrok, da niso svoje premoči mogli tudi številčno izraziti.

Objave.

§ Pevski zbor pekov priredi v nedeljo dne 1. junija veliko pomladansko veselico s plesom v gostilniškem vrtu g. Anderle v Radvanju. Spored pesmi je bogat in lep. Začetek ob 15. uri pop.

§ Prostovoljno gasilno društvo v Studencih pri Mariboru priredi dne 1. junija v gostilni Senica, Studenci veliko

poletno veselico z otvoritvijo gostilniške dvorane. Za veselo neprisiljeno zabavo je preskrbljeno. Veselega razpoloženja želeče uljudno vabi odbor.

Film.

Mestni kino. »Nevesta razbojnika«, vefilm v 7 činih, v glavni vlogi Biscot in Simon Girard, se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

Ptujske vesti.

Ptuj dobi falsko elektrarno. Ptujski obč. svet je v seji 28. tm. sprejel predlog dr. Fermevca, da prevzame mesto garancijo za izpeljavo električnega omrežja v mestu in okolici, če falska elektrarna postavi iz Maribora do meje mestnega teritorija ptujskega na svoje stroške glavni vod in potrebne transformatorje.

Leseni dravski most v Ptujju prevzame s 1. junijem v svojo popolno oskrbo okrajni zastop.

Beograd, Skoplje, Solun.

Utisi s potovanja na gospodarsko konferenco v Skoplju.)

(Dalje.)

Popoldne je bila poklonitev venca na grob francoskega vojaka in ogled mesta, zvečer pa se je vršila v starem primitivnem, a dokaj prostornem gledališču (v Skoplju se zdaj zida ozir. je že deloma pod streho novo, eno največjih gledališčnih stavb naše države) slavnostna predstava na čast posetnikom konferencije. Predstavljali so kot prvi del zgodovinske slike izza časa cara Lazara, a kot drugi del so igrali humoristično-satirično igro, kako snubi F. J. I. Srbijo (devočko) a mora nazadnje urnih krač potnim, kovčekom in palico odkuriti.

Pogledati se je vršil v veliki dvorani hotela Balkan banket za preko 800 povabljenih oseb, na katerem so se vrstili govori o gospodarstvu, napredku, edinstvu itd. Za Slovence je govoril predsednik Zvezne trgov. gremijev v Ljubljani gosp. Jelačin. Njegov govor je napravil najlepši utis.

Pri tej priliki naj še omenim naše veselje, da se je na tem banketu uveljavil proizvod našega imejitelja šamparskih klet v Ptujju pod imenom: »Seel imperial« Francois Čuček & C. Ptuj.

Kljub temu, da je bil napovedan za drugi dan izlet na Kumanovo ob 5. uri, smo se nekoliko več zakasnil, kot

smo prvotno mislili; upam, da ne izdam nobene tajnosti, da se je okrog 1. ure ponoči plesalo še kolo, na katerem so se sukale mnoge naše ličnosti; tudi lastnik in nosilec 140 kg, tudi v Mariboru dobro znani gosp. nač. S. je z mladeniško gibčnostjo prestavljal svoje nožice.

Kumanovo.

Drugi dan v ponedeljek 12. maja ob 5. uri smo bili zopet zbrani skoro vsi udeleženci kongresa na kolodvoru, da se odpeljemo na Kumanovo položiti venec na spomenik junakov, padlih 1. 1912. Vsi so prihajali, le neki stari avstrijanki, č. avtonomisti so izostali, ter so nam že na predvečer zatrjevali, da nima smisla obiskati prostor, kjer sta se dva brata, Srb in Bolgar, mikačila. Mislili smo si: Odpušči jim, saj ne vedo, kaj delajo ozir. govori! Ob 7. uri smo došli z vlakom na postajo v Kumanovo, kjer nas je pričakovalo nebroj ljudstva z občinskim odborom in županom na čelu ter vojaške in civilne oblasti. Da ni manjkalo godbe, je umevno samo po sebi. Vojaška oblast je dala na razpolago 7 tovornih avtov, kateri so nas odpeljali v 3 km oddaljeno mesto in še dalje na 8 km oddaljeno bojišče. Ob cesti je delalo špalir vojaštvo, šolska mladina z zastavicami in vse polno naroda. V mestu je bil postavljen slavolok in skoro vse hiše okrašene z zastavami. Vse vprek, mlado in staro, nam je mahal v pozdrav, ko smo se peljali na zgodovinsko bojišče pri Kumanovem.

(Dalje prihodnjič)

Hotel „Kosovo“

Grajski trg 1.

V soboto dne 31. maja ob lepem vremenu

otvoritev vrta s koncertom.

Komični nastop, kuplet, čarovniške predstave. — V slučaju slabega vremena v dvorani. Sodelujejo člani pevskega društva „Jadran“.

Prvovrstna domača in najboljša dalmatinska vina, laški „ležak“. Izborna kuhinja! Točna in solidna postrežba!

V nedeljo dne 1. junija dopoldne koncert!

Pristni srbski čevabčiči in raznjčiči 1163

Ugodno kupite

kravate, srajce, klobuke, čepice, robce, nogavice, palice, in parfumerijo v modni trgovini

B. Veselinović & Co.

Maribor, Gosposka ulica 26

Najlepše novosti 128

Trgovski pomočnik

prva moč, železne stroke, dober samostalen prodajalec, več slovenskega in nemškega jezika dobi takoj dobro, stalno službo.

J. Andraschitz

trgovina z železom, Maribor, Vodnikov trg 4. 1146 3-3

Pristopajte k Sokolski Matici!

Glavna carinarnica I. reda.

Objava. 1147

V petek, dne 30. maja prične ob 10. uri zjutraj javna prodaja razne robe v carinskih skladiščih. Prodaja se med drugim: Električni material, pisarniške potrebščine, zlatina in 4 vagoni sirovega gipsa. Dražba se nadaljuje v soboto, po potrebi v ponedeljek in torek.

Zahtevajte povsod „TABOR“!

JUGOSLAVENSKO

BEOGRAD ZAGREB

GANZ

DIONIČKO DRUŠTVO

GLAVNA ZASTUPSTVA ZA KRALJEVINU S. H. S.

Ganz & Comp. — Danubius
 Maschinen-, Waggon- und Schiffbau Aktiengesellschaft
Ganz'sche Elektrizitäts-Aktiengesellschaft
 Leobersdorfer Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft

PROIZVODI:

vagoni • sestavni delovi vagona • točkovi za železnice • vagoneti i material za uskotračne industrijske železnice i radokape • benzinske i elektr. lokomotive • brodovi • dizalice • elevatori tovarni avtomobil • mostovi železne konstrukcije • Diesel-motori • motorji za benzin i plin • veliki plinski motorji • mlini valji • turbine za vodu • centrifugalne i turbinske pumpe • strojevi za ciglane • drobilice • parni kotlovi • rezervoari • železniški gonilni stroji i sigurnosni uređaj • strojevi za brodeve • metalni, železni i čelični odličevci i t. d.

Električni generatorji za sve vrste struje • elektro motorji • turbogeneratorji • transformatori • brojila aparati za ukapčanje struje • električne lokomotive • tramway i t. d.

Projektiranje i gradnja hidroelektrarn i kalorifičnih centrala.
 Dobavljamo uređaje za kompletne ciglane, tvornice za gips i cement, to za brkotiiranje pilotine i dragih materijala.
 Ekonomiziranje pogona parnih kotlova (sa uređajima patentiranih Babcock poksiplinskih stepenastih roštilja).
 Tehničke savjete i na zahtjev posjet specijalnih inženjera besplatno.

Velika bogato snadbjevena skladišta u Zagrebu i Beogradu.

Mala oznanila. Pohištvo

lastnih izdelkov za spalne in ješilne sobe najceneje v zalegi Sereer in drug, Maribor, Vetrinjska ulica stev. 2. 106

IVAN LEGAT, I. špeciialna popravilnica za pisalne, računske, kopirne stroje ter druge pisarniške stroje. Najbolji barvni traki ter oplen papir itd. Čuvajte. Vaše pisalne stroje ter obrnite se samo na izkušnega strokovnjaka. IVAN LEGAT, tačas Vrazova ulica 4, od 15. maja Vetrinjska ulica 30, kavarna Žigart, telefon 434, ustanovljeno 1919. 982 7-7

Blagajničarka se sprejme takoj. M. Berdajs, Maribor. 1138 3-3

Inteligentne mlade pomožne delavke za čisto in mirno delo išče za takoj „Volta“ d. d., Maribor. 972

Pomočnik špeciarijsko kolonijalne stroke bil že kot vojda, več slovenskega, nemškega ter madžarskega jezika, išče takoj službo, ako mogoče v engro trgovino; Cenjene ponudbe na Ruzsics Šandor, Muraka Sobeta. 1165 3-1

Kdo menja pod zelo ugodnimi pogoji stanovanje avh sob v bližini Aleksandrove, Krekove ali Gregorčičeve ulice s stanovanjem obstoječim iz ene sobe in kuhinje na Korški cesti. Ponudbe pod „Velika ugodnost“ na upravo „Tabora“. 1158 3-2

Šivalni stroj „Central Bobin“ omare, spalnica, stolica, kredence, postelje in drugo na prodaj Rotovžki trg šte. 8, I. nadstropje. 1164

Novo pohištvo takoj na prodaj. Wildenrajnerjeva ul. 16, II. nadstropje, vrata šte. 6. 1149 3-2

Odda se mesečna soba. Poizve se v upravi. 1143 3-1

KLUB-BAR

1.-15. junija Wellmonduo

American coloured entertainers CLARE BURGHARDT ICE TEJE MARY CLER.

Začetek ob 11. uri. Vstop prost. 36

Vinotoč Ivan Bauman

v St. Jlju se v nedeljo dne 1. junija 1163

otvori!